

Examenul de bacalaureat național 2015

Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 10

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă fracțiuni de punct. Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut pentru lucrare.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. A vershelyzet, versbeszéd jellemzői

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A költemény első szakaszában a „lázáros szomorú nincseimre” jelzős szerkezet a megalázott bibliai alakot megidézve utal a lírai én jelenbeli helyzetére. Magát öregnek érzi („őszülő tincseimre”), elhagyatottnak és betegnek („nézz lázban, vérben, sebben”). A külső állapotokra egy erőteljes jelzős szerkezet utal: „aljas világban”. Ebben a létállapotban a beszélő számára az egyetlen menedék fiatal kedvese, az asszony életben tartó szerelme.

A versbeszédre személyesség jellemző. Nem csupán a szerelmes férfi vallomása olvasható a versben, hanem a bukásával, legyőzöttségével szembenező lírai én önértékelése, létösszegzése is: „Nézz egy hű, igaz élet sorsára”, „sokszor kerültem / Sok hajhra, jajra, bajra”. A beszéd személyességének nyelvi jelei az egyes szám első személyű igei személyragok (pl. „nem mentem”, „voltam”, „kerültem”), a birtokos személyjelek (pl. „kincseimre”, „nincseimre”, „tincseimre”, „szívem”), illetve a névmások (pl. „én”, „rám”). A lírai én fiatal kedvesét szólítja meg, és szerelme viszonzását kéri a nőtől („Nézz, Drágám, rám szeretve”).

b. A költemény szerkezeti sajátosságai

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A számvetés-versek hagyományának megfelelően a költeményben múlt és jelen szembenállása figyelhető meg, azonban a múlt nem pozitív ellenpólusa a jelenbeli állapotoknak. A „sok hajhra, jajra, bajra” felsorolás a múlt értékeit, szépségeit is eljelentékteleníti. A múlt nem konkretizálódik sem tettekben, sem történetekben, csak keserű hivatkozások utalnak a régi időkre: „Hű, igaz élet”, „Búsan büszke voltam a magyarra”; „Jó voltam a szerelemben: / Egy Isten sem gondolhatná szebben, / Ahogy én gyermekül elképzelttem”. Az ellentétezés a képek szintjén is megfigyelhető, pl. „kincseimre” – „nincseimre”, „S legyenek neked sötétek, ifjak: / Őszülő tincseimre.”

A költemény keretes szerkezetű: a negyedik szakasz variációs ismétlése az első strófának. A keretbe foglalt versszakok a lírai én sorsát, életútját, lelki viszontagságait veszik sorra. Az utolsó előtti versszak rávilágít a szeretett asszonynak a lírai én életében betöltött jelentőségére: „S ha van még kedv ez aljas világban: / Te vagy a szívem kedve.” A keretszakaszokból kiderül, hogy a lírai én számára már csak a szerelem maradt meg értéknek, s a szerelem varázsában ismét fiatalnak érezheti magát. Ez a befejezés pozitív jövőképet mutat, vagyis a szerelem erőt adhat a lírai ének, hogy tovább éljen.

c. A motívumok jelentésképző szerepe

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: Az első versszak alapvetően a következő szimbólumokra épül: „*Drágám*”, „*kincseim*”, Lázár, „*nincseim*”, „*tincseimre*”. Ezek a szimbólumok egymáshoz kapcsolódnak, jelentésükben kiegészítik egymást, ugyanakkor utalnak a lírai én számvetésére, létösszegzésére. A „*kincseim*” a lírai én számára fontos értékek összefoglalója, mint például hűség a magyarokhoz, a jósághoz és az emberséghez. A „*nincseim*” szó viszont ezeknek az értékeknek az eltűnésére utal. A bibliai Lázár alakja a megalázott, meggyalázott ember helyzetére utal. A hiányt ellenpontozza a kedves melletti boldogság megtalálása. A *láz*, *vér*, *seb* motívumok az élet viszontagságaira, nehézségeire utalnak, mint ahogyan az „*aljas világban*” jelzős szerkezet is. Az „*őszülő tincseimre*” szerkezet variációs ismétlése a vers zárlatában a szerelem megtartó erejére utal.

d. A vers zeneiségének jellemzői

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: A költemény rímképlete AAXA. Az egyszerű és több szótagú rímek (pl. „*vóna*” – „*szólna*”, „*kincseimre*” – „*nincseimre*”), az ismétlések (pl. „*nézz, Drágám*”, „*őszülő tincseimre*”), a felsorolások (pl. „*hajhira, jajra, bajra*”, „*lázban, vérben, sebben*”) és az alliterációk (pl. „*Búsan büszke*”, „*ma már*”, „*Téged találtalak*”) a búsongó magyar nóták, népdalok hangulatát idézik.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont

Helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *3 pont*, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *1 pont*.

Helyesírás, nyelvhelyesség

5 pont

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Bármely, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

a. Címadás

3 pont

Lehetséges válasz: *A legnagyobb ajándék, A barátság titka*

b. A barátság metaforáinak kiemelése

6 pont

Lehetséges válasz: *titkos és nemes ajándék, erős és komoly szolgálat, a legnagyobb emberi próba és szerep;*

c. Példák a helyesírási alapelvekre

6 pont

Lehetséges válasz: *barát* – kiejtés szerinti írásmód; *barátság* – szóelemző írásmód; *mennyi* – egyszerűsítő írásmód; *mely* – hagyományos írásmód;

d. Szövegalkotás

Az érvelő szövegtípus követelményeinek betartása (logikai összefüggések, ok-okozati rend, meggyőző érvek)

5 pont

A témához való igazodás

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvhelyesség, helyesírás

5 pont

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. A legenda műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, a kor és a választott irodalmi alkotás ismeretén alapuló, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: A középkori legenda prózai, ritkábban verses formájú vallásos tárgyú epikus műfaj, amely a szentek életét és a velük kapcsolatos csodás eseményeket a példaadás, lelki építés szándékával beszéli el. A legendák a hívek körében terjedtek el, kolostorokban, együttlétek során olvasták fel a hallgatóság okulására.

b. A középkori világkép

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: vallásosság, keresztény szemlélet, szimbolikus gondolkodásmód, ciklikus időszemlélet, dualista világkép (e világ és túlvilág), a földi élet mint siralomvölgy, aszkétikus embereszmény stb.

c. Példázatosság a történetalakításban

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: olyan történetek bemutatása, melyek alátámasztják a szent erényeit, vallásosságát, lemondását, alázatát, szolgálatkészségét, szegénységhez való ragaszkodását, önsanyargató életét stb.

d. A szereplő(k) megteremtésének eljárásai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: elbeszélői leírás, más szereplők általi jellemzés, cselekedtetés, beszéltetés, környezet általi jellemzés, túlzás, felnagyítás, eszményítés stb.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, tartalmi és formai jegyek betartása *5 pont*, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, két-három jellemző tárgyalása *3 pont*, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *3 pont*, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet értekező szöveg alkotására *1 pont*.

Helyesírás, nyelvhelyesség

5 pont